

Megjelenik
1 évfolyam 12 íven,
egyes szám a hónap 1-én.
Előfizetési díja:
1 forint.

IRODALMI SZEMLE.

KIADÓ ÉS SZERKESZTŐ:
LUGA LÁSZLÓ.

Hirdetések
kétszer hasábozott
petitsoronkint
6 krajezárral
számíttatnak.

Eger. V. évfolyam.

6. szám.

Junius 1-én, 1880.

A kath. kiadványok elárusítása érdekében.

Számtalanszor hallottunk panaszt, a kath. magyar irodalmi termékek iránt érdeklődőktől, hogy egyik vagy másik munka, melyet birni ohajtanának, egy budapesti könyvárusnál sem kapható, sőt még az egri és esztergomi könyvárusoknál sem, kik pedig főkép kath. munkák kiadásával és terjesztésével foglalkoznak. És ha ezek igitérték is az ily keresett munka megszerzését, csak sok irkafirka után sikerült azt megszerezhetni . . . néha-néha.

De hányszor panaszkodnak maguk a szerzők, kik egyszersmind kiadói is munkáiknak, hogy ezek nem kelnek, szobájokban halomban hevernek.

Az első panaszt pedig épen azon munkákra nézve halljuk, melyek a szerzők által lettek kiadva; mert a mely munkák könyvárusok vagy kath. szellemű nyomdák által adattak ki, azok, ha esetleg nem voluának is meg a könyvárusok raktárában, de azonnal megszerezhetők.

A szerző-kiadók panasza nem jogos, mert ha munkáiknak nincs kelendősege, önmaguk okai, mert azokat otthon eltemetik, nem adják a könyvpiacra.

Hogy e hátrányon némileg segítsünk, az „Irodalmi Szemle“ 1877. évi januáriusi számában felhívtuk a szerző és kiadó urakat, lennének szivesek velünk tudatni az általok kiadott munkák címét és árát stb, hogy ezen adatok nyomán egy rendszeres jegyzéket állithassunk össze, melyből úgy a magánosak, mint a könyvárusok a magyar kath. munkákra nézve utbaigazítást nyerjenek. Habár e felszólítást minden kath. lap közölte s ennek folytán a legszélesebb körben terjedt el, mégis igen kevés szerző méltatta azt figyelmére, miért is szándékunk megvalósításától el kellett állnunk.

Minthogy a fent említett panaszok még ma is hangzanak, s a panaszok okai ma sem szün-

tek meg: nemcsak hivatásunk, hanem kötelességünk is e bajok elhárítására törekednünk; kötelességünk oda hatni, hogy a jó irányu munkák minél szélesebb körben terjedjenek, s ne heverjenek hatástalanul s kiaknázatlanul a magán-kiadók kamráiban.

Valamint a kiadók, úgy a kath. irodalmi munkák iránt érdeklődők érdekében megkísérülünk egyet-mást elmondani az oly munkák könyvárusi forgalomba hozatala iránt, melyek még ma is a magán-kiadók által országszer- te kezeltetnek s ennek folytán csaknem hozzáférhetetleneknek mondhatók.

Az ok, mi miatt a magán-kiadók kiadványaikat könyvárusnak bizományba adni vonakodnak, eléggé ismeretes előttünk. Tudjuk, hogy a magán-kiadók közül sokan, kik kiadványaik összes példányait valamely könyvárusnak bizományba adták: annak esetleg esődbejutása folytán nemcsak hogy a még raktáron maradt példányokat vissza nem kapták, hanem még világos követelésök is kárba vésztek. Tudjuk azt is, hogy sok bizományos sem a könyvvel, sem a pénzzel nem akart a tulajdonosnak beszámolni stb.

Eléggé tudjuk tehát méltányolni azok elővigyázatát, kik ily keserü tapasztalatokból okulva, hasonló hinárba jutni nem akarnak. Hanem ezen elővigyázat ma már a szélsőségig vitetik s e szélsőség árt a szellemi czélnak, melyet a szerzők munkáik által elérni ohajtanak.

Többször megtörténik, hogy egyik-másik szerző elég szerencsés, és önmaga által kezelt munkáját mind, az utolsó példányig eladja; de több oly magán-kiadó van, a ki hasonló kezelés mellett alig tudta munkájának felét eladni, s ezek közt nem egy oly munka találtatik, a mely maradandó belbecsénél fogva megérdemelné, hogy folyton a könyvpiaczen legyen. A magán-kiadó

elkedvetlenedve, de meg ideje sem lévén munkája folytonos teejesztésére: munkáját otthon heverteti; s mert sem jegyzékbe nem véteti, sem nem hirdetteti: lassan-lassan feledésbe megy, vagy ha jegyzékbe kerül is, az érdeklődő nem tudja, hová, kihez forduljon, hogy a munkát megszerezhesse.

Azt sem helyeselhetjük, hogy ha valamely magán-kiadó munkája rövid idő alatt elfogyott: annak újból való kiadását nem eszközli; mert hisz épen valamely munkának ily gyors kelenődése indicalja a második kiadást, indicalja, hogy egy ily műnek a könyvpiacról soha sem szabad hiányoznia. Több ily munkát tudnánk felemlíteni, melyek folyton kerestetnek és sehol, semmi áron sem kaphatók. Ha az ily munkák élelmes, de biztos könyvkiadónál jelentek volna meg, egyik kiadás a másikat érné, s habár évtizedek lefolyása alatt is, de soha sem történének az, hogy az érdeklődő meg ne kaphassa.

A hibákról beszélve, el nem hallgathatunk még egyet.

Vannak ugyanis magán-kiadók, kik a könyv-árusoknak még utánvétel mellett sem küldik meg munkájokat, hanem azt kívánják, hogy a könyv-árus tudassa velök a megrendelöt s majd öök maguk fogják a könyvet odaszállíttatni. Ez kissé naiv kívánság. — Vannak továbbá magán-kiadók, kik a 10%-nyi engedményt is sokalják megadni a könyv-árusnak; holott figyelembe kellene venni, hogy a postadíj és utánvételi költség levonása után, nem marad meg ama 10%-nak harmadrésze sem. Pedig még ez a harmadrész sem tiszta nyeresége ám a könyv-árusnak. — Nem hallgathatjuk el azt sem, hogy több magán-kiadó protestans, sőt általán szabadkőműves könyv-árusokra bizza kiadványaiat, kik gyakran ezélzatosan vajmi keveset tesznek a kath. szellemű munkák terjesztésének érdekében. De több oly példát hozhatnánk fel, melyek sok magán-kiadót úgy tüntetnek fel, mintha csak szándékosan akarná akadályozni kiadványai elterjedését.

Sok évi tapasztalás után mondhatjuk, hogy egy jóhítelű és szakavatott könyv-árus sokat, igen sokat tehet valamely munka kelenődése érdekében. Nincs tehát ok irányukban az engedménnyel fukarkodni. Bár volna Magyarországön mindenütt egy-egy jóhítelű és szakavatott, nem pedig mellékesen kontárkodó könyv-

árus! Akkor reményelhetnők kath. szellemű munkáink elterjedését is.

Szükségesnek tartottuk mindezen hátrányok megvilágítását, mielőtt elmondanók: hogyan volna lehetséges azok megszüntetése.

Hogy mind a magán-kiadók érdeke megóvassék s munkáik a könyvpiacra kerüljenek, mind pedig a könyv-árusok számára a szükséges könyvnyitás eléressék: minden esetre egy gyűjtő helyet kell létrehozni a kath. szellemű munkák számára, vagyis bizományosul oly könyv-árust kiszemelni, a kihez ha valaki kath. irodalmi munka tekintetében fordul, teljesen kielégíttessék.

Azonban, bármily buzgó, bármily tevékeny és élelmes üzletember legyen is az illető könyv-árus, e követelménynek saját erejéből legjobb szándéka mellett csak megközelítőleg sem felelhet meg, ha a szerzők, mint magán-kiadók, saját érdekek szem előtt tartása mellett, e közös czél megvalósítására közre nem működnek, ha öök maguk nem igyekeznek egy oly központot teremteni, a honnan a szellemi termékek megszerezhetők legyenek.

Nagyon jól ismerjük hazánk könyvkereskedelmi viszonyait, azért a fentebbi pontra vonatkozólag is nyíltan elmondjuk nézetünket.

Sajnos! de a fővárosban jelenleg nincs kath. könyv-árusunk. Azokat, kik a parlagon heverő tért kizsákmányolni szeretnék s jót, roszt egyaránt közvetítenek: csak nem nevezhetjük talán kath. könyv-árusoknak? Nekünk egy kath. könyv-árusról egészen más fogalmunk van. Mi ismerünk kath. könyv-árusokat Német-, Franciaországban, Ausztriában akár hanyat, hanem azok aztán valóban kath. könyv-árusok. Ilyet mi Budapesten nem ismerünk, s ha voltak, az öök hibájok, hogy megbuktak és a kath. irodalomra szégyent hoztak. Ha tehát a fővárosban nincs egy kath. könyv-árus, egy olyan, ki e szép czéget méltán megérdemelné, akkor a vidéken kell körül néznünk s olyanokat keresnünk, a kiket bizalmunkra érdemesíthetünk. Neveket nem akarunk említeni; de biztosíthatjuk a t. szerző és kiadó urakat, hogy a provinciáról épugy forgalomba lehet hozni a kiadványokat, mint a fővárosból.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy nem szükséges valamely kiadvány összes példányait

bizományosnak adni; elég volna, ha az újabb munkákból 200, a régebben megjelentekből pedig 10—10 példány bizatnék könyvárusi kezelésre.

Ajánljuk e sorainkat a szerző és kiadó urak figyelmébe.

Szemle.

Tokody Ödön. A magyarországi római és görög katolikus papság egyetemes névtára 1880-ra. Első évfolyam. Temesvárott a Csanád-egyházmegyei könyvnyomdában. 1880. Ára 5 frt. oszt. ért. 1183. és XXIV. l.

Ez az első egyetemes magyar névtár, melyet meglepéssel vettünk. Eddig már kétféle kiadást ismerünk, az Imrik-félet és a Somogyi-félet. Az előbbeni csak hagyján volt, de az utóbbi botrányosan rossz volt úgy a sokat hangoztatott történeti adataira, mint az egyházi intézmények felsorolására nézve is.

Tokodyé e tekintetben úgy a külalakot, mint a beltartalmat és berendezést illetőleg csakugyan harmonicus szép egésznek képez. Különösen emeli a névtár értékét a vasúti, gőzhajózási, táviró- és pósta-állomások jelzése. A gondolat igen gyakorlati és úgy látszik, hogy a „Buchhändler Adressbuch“-ból van kölcsönözve; de legyen akárhonnán, szerencsés tapintatra mutat azok feltűnő közlése.

A munka beosztása a következő: I. Szent-ségével kezdi, azután II. jő a bibornoki testület; III. a congregatiók; IV. a központi hivatalok; V. a pápai udvar; VI. a szerzetes rendek főnökei; VII. az apostoli nuntiaturák; VIII. az apostoli delegaturák; IX. a sz. széknél alkalmazott diplomatiái testület; X. a kat. hierarchia; azután jő az öt világrész katolikus hiveinek számbeli kimutatása. Ezek után áttér a magyar papságra és azt érseki provinciák szerint hozza.

Az egész mű végig lapozása közben igen kellemesen éreztük magunkat, legalább a mű szép és megnyerő kiállítása nagyon kinyerte meglepedésünket.

Igen előnyére válik a munkának, hogy a név- és hely catalogus megbízható. Több kísérletet tettünk, és úgy a neveket, mint a helyeket csakugyan a hivatolt lapon feltaláltuk, a mit ily műnél nagy ritkán találunk, úgy annyira, hogy akárhányszor a catalogus miatt a névtárt sem lehet használni.

De ne gondolják, hogy talán mert a mű felől némi elragadtatással szólunk, hogy a tévedéseket és hiányokat nem vettük volna észre, észrevettük igen is azokat, és adjuk is jegyzeteink szerint a következő sorban:

Esztergomi érsekmegyéről tévesen állítja, hogy az 1000-ik évben alapított volt; az esztergomi érsekség 999-ben alapított, mert „Astricus de genere Jilic“ ekkor már érsek volt.*) A statisztikai résznél elhagyta az érsekmegyei könyvtár felsorolását.

Második a mi feltűnt, hogy a kispapok nevéit nem hozza; lehet, hogy gazdasági szempontból helyes, de mi egyáltalában nem tartjuk szerencsés izlésnek őket elhanyagolni. Sőt mondhatjuk, hogy finánciális szempontból hátrányos, mert akárhány fiatal növendék megvette volna a névtárt, már csak azért is, mert az „ő neve“ is benne szerepel. Azután meg a statisztikai hűség is megkívánja, hogy ha már névleg nem, legalább számokban tüntessük fel őket. Majd kiegészítjük mi Tokody urat az összeadás nagy bajából. Van ugyanis Magyarországon 844 róm. kath. kispap, a zágrabi érseki provinciában pedig 150; összesen van tehát sz. István birodalmában 994 világi kispap.

Besztercebányai egyházmegyéről is tévesen mondja, hogy 1777-ben alapított; az alapítás napja ugyanis 1776. január 15. **)

Székesfehérvár egyh. m. elmaradt az officium censurae scholasticae; Vácznál a szegények háza.

A munkácsi egyházmegyéről közölt adatok legnagyobb részt tévesek. Ez egyházmegye ugyanis már a magyaroknak bejövetele előtt fennállott. ***) Elmaradt ez egyházmegye be-

*) L. Schematismus Strigon. 1878. 3. l.

**) L. Schem. Historicus Dioec. Neosol. 1876. 8. l.

***) A Schem. Dioec. Munkacs. 1876. 7—9. lapon ezeket mondja: „Dioecesis Munkaesiensem antiquissimam in Pannonia esse, eamque adventu jam Hungarorum exstitisse, nemo in historiis versatus inficias ibit.“ — Sz. István idejében 7 gör. kath. (ruthén) püspök volt Magyar-

mutatásánál a székesegyházi kar, az egyház megyei könyvtár, kincstár és az utóbbi időkben annyi port felvert két „árvaház.“

Temesvárnál, Csanád egyh. m. a sz. Imre intézet (kis szeminárium) maradt el.

Erdélyi egyh. m. nincs fölveve a kánta-kézdívársárhelyi gymnasium, a nagy-szebeni árvaház és a csik-somlyói tanítóképző. Feltűnő, hogy az idegen egyházmegyék papjai csak itt és N.- Váradnál vannak közölve. A többi egyházmegyénél ez mind elmaradt. Ugyanezen eset áll az egyh. alapítványokat kezelő hivataloknál is. Így Egernél, Kassánál és Rozsnyónál sincsenek adva.

Az egri érsek megyét az 1879-iki schematismus szerint hozza.

Kassánál elmaradt a két tanítóképző.

A rozsnyói egyházmegyét VI. Pius 1775. marc. 13-án és nem 1776-ban alapította.

Szathmárt nincsenek adva a szathmári szegények intézete; a szathmári m.-szigethi beregszászi, ungvári és nagybányai kórház, melyek mind egyházi kezelés alatt vannak. A szathmári altária nem evang. sz. János, hanem nepom. sz. János tiszteletére van alapítva. Végül a szathmári tanítóképző is ki van felejtve.

Zágrábi érsek megyénél felemlítetlenül maradt az érsek megyei könyvtár, a zágrábi és pozsegai árvaház.

Diakovárt a püspökség nem 1781-ben alapított, hanem jóval előbb, mert már 1773- „seu a tempore canonicae unionis Dioecesis Syrmienensis cum Dioecesi Bosnensi seu Diocovensi“ Matthaeus Franciscus Kertica volt az első püspök. *) — A székesegyházi kar nincs adva.

A kőrösi g. kath. püspöknél nincs ott a püspöki czimer.

A dalmát helynökséget nem kellett volna fölvenni, mert az egyöntetőség szempontjából most már egész Dalmatiát is kellett volna hoznia, már csak azért is, hogy a magyar sz. korona birtokainak kifejezést adjon.

A gyulafehérvári érseki provinciánál

országban, kik mindnyájan Cyrillisták voltak. — 1498-ban János, 1660-ban Péter volt a munkácsi püspök. XIV. Kelemen pápa 1771-ben visszaállította, 1856-ban pedig anynyiban szerveztetett újra, a mennyiben az alapított szamosújvári püspökség részére 94 plébániát hasítottak ki belőle.

*) L. Schem. Diae. 1877. 8. l.

nincsenek sem az érseki — sem a püspöki czimerek adva. Ugyane hiba van elkövetve a pannonhalmi főapátságánál is, mely szintén b' r püspöki joghatósággal.

Kár továbbá, hogy a szerzetes rendeknek nincsen „fejök“ azaz külön fejezetjük; a névtár minden szakasz vagy más felírás nélkül, a tábori lelkészség után a jézustársasági papokkal kezdi.

A magyarországi sz. Vazul-rend közölt névsora nem felel meg a mai, a mostani állapotoknak; a rendi elüljáróság sincs bemutatva; továbbá a balázsfalvi ház nem tartozik a magyar provinciához, azt tehát a magyar provinciától elváltan külön kellett volna adni.

A szervitákat, kapucinusokat és kapistránusokat egész provinciájok terjedelmében hozza, míg a jezsuitákat, dominikanusokat és karmelitákat csak magyar házaikra nézve, a mi csak az egyöntetőség rovására történhetett. Általában véve a szerzetes rendek felsorolásánál a „több kéz“ munkája látszik, azért is jobban felőltek a sok formai hiba. Egyik legkiválóbbik az, hogy a pannonhalmi klerikusokat (theologusokat) mind hozza, a többit még számokban sem említi fel. A pannonhalmi lyceumi tanárkart adja és a zirczit és jászóit pedig elhagyja.

A szerzetesek közül elmaradtak a jaskai, karlstadi, klanjeci, samobori és zenggi ferenchiek (Provae S. Crucis Croatiae Carnioliae), a carlopagoi, fiumei és varasdi kapucinusok (Provae Croatica).

Ezen hibák elősorolása azonban a mű használhatóságát és megbízhatóságát egy cseppet sem akadályoztatja. Mi jóakarattól, egyszerűtől tettük megjegyzéseinket, s úgy hiszszük, hogy Tokody úr is szívesen veszi, hogy ennyi érdekeltséget tanúsítottunk műve iránt.

Még csak egy kívánságot koczkáztatunk s ez az, hogy jövőre adjon táblás kimutatást úgy a világi, mint szerzetes papságról, és a klerikusok neveinek rovására ne gazdálkodjék.

Szöllösy Károly.

Pór A. Aeneas Sylvus II. Pius pápa. Élet és korrajz. Irta Pór Antal. Házi könyvtár XXXIII. kötet. Kiadja a Szent-István-Társulat. 1880. VI. és 384 lap. Ára 1 frt 20 kr.

Pór Antal pozsonyi kanonok és országgyűlési képviselő, kinek tollából a Szent-István-Tár-

sulat házi könyvtárában megjelent már sz. István és Hunyadi Jánosnak életrajza, megírta II. Pius életét. Mint az előszóban kijelenti, Hunyadi János korának tanulmányozása közben a XV. század számos kiváló alakjai közt figyelmét leginkább Aeneas Sylvius de Piccolomini ragadta meg. S mivel Aeneas Sylvius, mint III. Frigyes német király titkára és tanácsosa gyakran jött érintkezésbe hazánkkal s befolyást is gyakorolt ügyeire s mert benső barátság kötelékei fűzték őt főpapjainkhoz, így Vitéz Jánoshoz is, érdemesnek látszott előtte Aeneas Sylvius, a későbbi II. Pius pápa alakját körvonalaiban feltüntetni. „Mint író, államférfiu és egyházfő egyaránt kitűnő helyet foglal el korának vezérférfiainak sorában. Méltó vala tehát önálló munkát szentelni eseménydus élete történetének.“ S tette ezt az előző életiratok, munkák, értekezések, s Aeneas Sylvius levelei alapján.

A 384. lapon előttünk vonul el a szerző hősenek élete. Szegény szülők gyermeke, elvégezvén az akkori tanulmányokat, elszegődik, hogy kenyerét megkereshesse, mint titkár, levelek fogalmazója, mihez classical, humanistikus műveltségénél fogva, legjobban értett, egyes püspökhöz; majd, bárha még nem is pap, szerepelni kezd a baseli zsinaton is, mint annak egyik jegyzője. Szolgálatában van ugyan a pápaellenes baseli zsinatnak, de ő inkább diplomatizál, határozott véleményt nem mer mondani, s csakhamar keresi az alkalmat, hogy Rómához közeledhessék. Sok időt tölt Németországban, mint III. Frigyes idejében a birodalmi cancellaria titkára, mely idő alatt számos szövetségben jelét adja azon korbéli, meglehetősen macchiavellistikus, diplomatiái ügyességének. Róma kegyébe is bejutván, előbb triesti, utóbb szienai püspök lesz, s minden törekvését a törökök elleni háboru eszközlésére fordítja. Ez ügyben tett szolgálatai elismerésül bibornokká neveztetik, s 1458-ban, 53 éves korában II. Pius névvel a pápai trónra lép. Mint ilyen XI. Lajostól kieszközli a bourgeois pragmatica sanctio eltörlését, ügyekszik a

cses kelyheseket az egyházzal kibékíteni, s régi tervét, a törökök elleni keresztes háborut, valósítani. S midőn a mantuai congressus sok szóval, de kevés eredménnyel elvégződött, s más módot nem talált, hogy a ker. viszálykodó fejedelmeket a törökök ellen felbuzdítsa, csakugyan keresztes háborut indít, ő maga is felveszi a keresztest, maga is a háboruba akar menni. El is indul, de Anconában halálos beteg lesz, s ott meghal. Az utolsó XII. fejezetben szerző Aeneas, Sylvius irodalmi működéséről szól.

Szerző élet- és korrajzot akart írni, mert „az életrajz megírásánál a korrajznak hiányoznia nem szabad; mert nem szabad az embert, kinek életét és tevékenységét leírni szándékozunk, a saját jellegével bíró időtől, melyben élt és működött, elváltan tekintenünk.“ S helyesen volt ez így, főleg, mert a munka tárgya nem hazai, s az olvasóknál nem lehet nagyobb mérvű előismereteket feltételezni. Szerző ügyekszik is céljának megfelelni, „a jóakaratot és jóhiszeműséget“ (108 l.) nem is tagadjuk meg tőle. S törekedett könnyű iránylyal és modorban írni. Csakhogy talán épen e könnyedség okozta, hogy pl. a 8—10 lapokon alig szerezhetünk világos fogalmat arról, hogy mi volt tulajdonképen az a „renaissance“? hogy p. a mi a kelyhesek felekezetét illeti, bárha sokszor van róluk szó, röviden és szabatosan még sem tudjuk meg tanuk mibenlétét, pedig egy 384. lapos művében lett volna rá tér; hogy nem egy helyen (47, 61, 69, 103, 256 ll.) kissé hanyag iránylyal, mondatszerkezetével csak nehezen bírja magát megértetni, hogy vannak frázisai, melyek komoly, bármily könnyed irányly tört. műbe alig valók (p. 77, 329 l.) Apróságok ezek, de szembetűnők. Ugy látszik, szerző könnyen ír. Pedig ha egy kissé nagyobb iránygondra törekszik, ha egységesebbé ügyekszik Aeneas Sylvius életét feltüntetni, ha többet beszél az emberről, mint a körülete levő dolgokról, hiszem, hőse iránt nagyobb érdeket fogna költeni.

Különben könnyű, érdekes olvasmány.

Irodalmi vegyesek.

— Dr. Toldi László, „A K. Hítség és egyházi lapok“ t. szerkesztője hosszabb vezércikkben reflectál lapja májusi füzetében az

„Irodalmi Szemle“ m. é. 12. számában (90 l.) megjelent bírálatra, melyre Kazaly Imre már előbb megtette tárgyilagos, higgadt észrevételeit. Ezeket

szívesen olvastuk. Mi a tudós szerkesztő ur reflexióit illeti, ezeket is szívesen fogadtuk s talán néhány felvilágosító sort is irtunk volna azokra, ha a t. szerkesztő úr az utolsó bekezdést elhagyja s miattunk arrogantiával nem vádolja az egri megye papságát. Ez az első eset, hogy csöndes munkálkodásunkért ily ráfogásos szemrehányást nyertünk, hogy féltékenységgel, monopolisálási hajlammal vádoltattunk. Azonban legyen a tudós szerkesztő ur oly nyugodt mifelőlünk, mint a mily nyugodtak mi vagyunk az ő vádjával szemben. Állítás még nem bizonyítás. Az Irodalmi Szemle ezentúl is teljesíteni fogja hivatását. Ezentúl sem fog dithyrambokban kitörni, ha dicsérnie kell, ezentúl is hidegnyugodtan fogja megjegyzéseit tenni, ahol a bírálat kifogások tételére van készítve; ezentúl is a higgadt, tárgyilagos megjegyzésekre, hasonló hanggal fog felelni, tudván azt, hogy eszmecserék tisztázólag hatnak. Különben pedig a homiletika terén tudtunkkal nincsen Egerben a tudós szerk. ur lapjaival, hasonírányú közlöny, mely talán féltene hegemoniáját, s így e tekintetben minket nem bánthat semmi. Őszintén sajnáljuk, hogy a tudós szerkesztő ily nem tárgyilagos térére lépett, a melyen fájdalom — 5 évi multunkat kellene megtagadnunk — nem követhetjük. S ezzel végeztünk.

— *Az egri egyházmegyei irodalmi egyesület* 1880. június 10-én d. e. 10 órakor tartja IV. rendes közgyűlését, melyre az egyesület pártoló és működő tagjai tiszteletteljesen meghívattak.

— *A budapesti tudományegyetem* május 13-án ünnepelte ujjaalakításának 100-ik évfordulóját a a tekintélyes tanintézethez méltó fényvel. Ez alkalommal a hittudományi kar, a többi karok példájára, tiszteletbeli hittudorokat is creált, Schlauch Lőrincz szathmári püspök, Pauer János székesfehérvári püspök, Kruesz Chrisostom pannonhalmi főpát, Knauz Nándor esztergomi kanonok, Tárkányi Béla egri kanonok és Czibulka Nándor központi papnevelő intézeti lelkiigazgató személyében. A hittudományi kar igen helyesen tette, midőn e fényes neveket, melyeket a kath. tudomány terén osztatlan elismerés kísér, a „hittudor“ czímmel megtisztelte; ámde szabad talán azon igénytelen kérdést kockáztatnunk, hogy vajjon a hittudományokkal foglalkozó, azokat theologiai tanintézeteinkben tanító tanáraink közül nem akadt volna olyan, aki érdemes lett volna arra, hogy a budapesti egyetemi hittudományi kar a

tiszteletbeli hittudori ezim osztásánál reá reflectáljon. Pedig némelyikök, bárha nem graduált doctor, de irodalmi működése, szorgalma által, általános elismerés szerint legalább is „doctus.“ Talán Szeredy, ki megírta legterjedelmesebb egyháztudományunkat, Kazaly, két kiadást ért egyháztudományi munka szerzője, ki most egyháztörténelmi munkán dolgozik s egyéb kisebb dolgokban is serénykedik, s a kit első sorban illetet volna említenünk, Répászky, kitűnő dogmatikusunk, kit Isten éltesse, hogy valóban nagyszabású, kitűnő erudíciójú munkáját befejezhesse, — a fent elősorolt fényes nevek mellett nem méltóan foglaltak volna helyet? Egy szerény megjegyzés . . . .

* *A m. t. Akadémia* Tárkányi Béla apátkanonokat, akadémiai rendes tagot, tiszteleti tagnak; Bogisich Mihály budapest-belvárosi káplányt, az egyházi zenetörténelmi mű íróját, levelező tagnak megválasztotta.

— *A budapesti központi növendékpapság* magyar egyházi irodalmi iskolája alapítottván 1830-ban, ez évben érte el létének 50-ik évét. Oly sokan vannak az országban, kik benne kezdték el irodalmi szárnypróbálgatásukat, kik utóbb szerepeltek a kath. tudomány terén s a kik mindenkor kedvesen emlékeznek vissza központi semináriumunk ezen kedves kis együletére. És ezen iskola művei, kiadványai manap egész kis könyvtárt alkotnak, oly munkákból, melyek, bárha nagyrészt fordítások, de mint a legkitűnőbb kath. művek átültetései, számot tesznek nem valami nagy kath. irodalmunkban. És fájón esik constatalnunk, hogy semmi nyomát sem veszszük észre annak, hogy ezen jubilaris alkalomra a központi növendékpapság bármit is tett volna. Volna csak a protestansoknak alkalmuk valami ilyen 50 éves intézetet felmutatniok, ők bizonyára jobban ügyekeztek volna rá a figyelmet irányozni. A magyar iskola alapítója, Ihasz Gábor, akkor ciszterci szerzetes növendék, most egri áldozár, még él, s most, idős korában, bizonyára csak örömmel áldhatja a gondviselést, hogy az általa oly nagy lelkesedéssel, a kath. hit és magyar haza iránti szeretetből fakadó meggyőződés szilárdságával ültetett esemete ime már 50 év óta, él, virágozik, — s virágozzék is soká. Bármily nagy lehet a szerénység, de illetet volna erről épen a központi növendékpapság magyar iskolájának megemlékezni! Csak melleleg megemlítjük, hogy a debreczeni főiskola önképző köre nem so-

kára üli meg alapíttatása 40-ik évfordulóját, mely alkalomból az ott egykor működött s ma nevesebb írók ez ünnepélyre mind meghivattak.

— *Pályázat.* A budapesti kir. magyar tudomány-egyetem hittudományi kara 1880. május-hó 6-án tartott f. tanévi IV. rendes ülésében a Horváth-féle alpból következő három pályatételt tűzött ki: I. Kivántatik művelt világi közönségünk számára oly mű, mely röviden lehozván a párbaj történetét napjainkig, ismertesse meg a művelt nemzeteknek a párbajról szóló újabb törvényeit, fő tekintettel ezeknek szellemére s általában a párbaj iránt a társadalomban észlelhető elméletekre és szokásokra, beható bírálatot tartva fölöttük az egyházi törvényhozás és a keresztény morál szempontjából. Határidő 1881. ápril. 30-ika. Jutalom 500 frt. II. Készítsék oly mű, melyben a kath. művelt világi olvasó közönség valóságos szükségleteihez alkalmazottan tárgyalassék az egyháznak isteni joga alapuló megmáshatlan szervezete akként, hogy kitűnjék, miszerint a benne levő isteni s emberi alkatelemeknél fogva az valódi istenemberi társulat, melyben ugyanazon isteni rendelet folytán megmáshatlanul különbözik a tanítóegyház a tanulóól. Határidő 1882. ápril 15-ike. Jutalom 700 frt. III. Készítsék a művelt világi olvasó közönség igényeinek megfelelő oly mű, melyben a kath. egyház isteni tisztelete egyáltalában és főbb szertartásai részletesen, tekintettel dogmatikai alapjok, symbolicus és erkölcsi jelentményök, valamint történeti fejlődésökre, alaposan, megkedveltetölég s hitéletet ébresztöl modorban legyenek kifejtve. Határidő 1882. ápril 15-ike. Jutalom 700 frt. Az alapítvány értelmében a pályanyertes munka szerzője tartozik művét kinyomatni. A pályaművek részletes tárgymutatóval ellátva, lapszámozva és fűzve a fenn kitett határnapokig, — melyen túl nem fogadtatnak el, — a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem hittudománykari decanatusához intézendők. Kelt mint fent.

Dr. Breznay Béla, e. i. dékán.

— *Értesítés.* Mély tisztelettel jelentem, miszerint az általam fordított és sajtó alá rendezett: „Katholikus alapelveken nyugvó, általános szentírási magyarázattanra“ az előjegyzési határidőt (példányonkint 1 frt 50 krért, vagy erga septem (7.) sacra absolvenda számítva) f. évi május hó végéig annyival is inkább kénytelen vagyok meghosszabbítani, miután jelen ideig a

nyomdai költségek csak fele részben is alig vannak biztosítva. Szatmáron, május 16-án, 1880. Dr. Lesseney Ferencz, papnöveldei hittanár.

— *Megrendelési felhívás* ily című egyházi beszédek második kiadására: „A szent írás és a tiszta ész.“ Köszönetet mondok mindazoknak, kik pártolásuk által lehetővé tették ezimzett beszédsorozat megjelenését; másrésztől pedig sajnálatomnak adok kifejezést, hogy a már későn érkezett, mintegy 200 megkeresésnek eleget nem tehetek. Az egész készlet az utolsó példányig elfogyott. — Tekintetbe véve a jelentékeny pártolást, úgy vélem, nem tévedek, midőn az újra átdolgozott második kiadásra megrendelést hirdetek. Ha annyi megrendelés érkezik hozzám, hogy a nyomdai költségek fedezve leendenek, a munkát azonnal sajtó alá bocsátom. A 20 ivnyi terjedelmes munkának megrendelési díja csakis 1 forint. Palotás, p. Szirácz. 1880. május 18. Horvát János, áldozópap.

— *Megrendelési felhívás* ily című munkára: „A nagy Isten eszméje.“ Az anyagnyelvőség az anyagot első és eredeti elemnek tekinti, melyből, a személyes Isten kizárásával, örök fejlődési fokozaton át jött létre a világ tagosultsága. Igaz, hogy eme veszedelmes elv régi, de főképen a lefolyt században vivott élethalálharczot a létehetésért; és küzd ma is az uralomért. Mily borzasztó például La Métrie orvos rendszere, mely az Isten létezésére azt mondja: hogy annak hivése ép oly alaptalan, mint haszontalan: a világ csak akkor lesz boldog, ha az istentagadás általánossá lesz. Az ilyféle iszonyu tanok, hogy mily káros hatással vannak, mondani sem kell. És ezen elvek a legszélesebb körben terjesztetnek. Alig mulik el csak egy hét, melyben ne jelenék meg mű, melynek határozott feladata az Istenben való hit kiirtása. Gyakori esetben a tudományos, úgy mint a népies iratok, regények, szépirodalmi vagy politikai lapok emez istentelen czélt tüzték ki feladatul. Szemben eme iránynyel, egy szerény vállalatot tettem magamévá, midőn: „A nagy Isten eszméje“ című dolgozatban a nagy Istennek léte és életére vonatkozó tökélyeit fejtegetem, gyakorlatilag alkalmazom. Irányadóul Mannhart Ferencz, jézustársasági áldozópap dolgozatait használom fel. Az egész mű mely az egyházi beszédeknek is alkalomszerű, czélszerű anyagát képezi, 16—18 nagy ivre terjed. Ama alázatos reményemnek

adok kifejezést, hogy ezen munka ép oly szives pártolásban részesülend, mint: „A szentírás és a tiszta ész“ czimű beszédsorozat. Megrendelési

föltétel csakis egy forint, vagy öt intentio elvállalása. Palotás, p. Szirák, 1880. május 18. Horvát János, áldozópap.

Könyvészet.

Árvizkönyv. Kiadta a Kisfaludy-Társaság. Szerk.

Szász Károly. Szeged javára. (Budapest.) 4 ft.

Bibliothek der Kirchenväter. Auswahl der vorzüglichsten patristischen Werke in deutscher Uebersetzung, herausg. unter der Oberleitung von Dr. Val. Thalhofer. II. Serie 1 Bändchen. (Kempten) 24 kr.

Brück, Dr. H. Das irische Veto. (Mainz) 72 kr.

Budenz József. Finn nyelvtan, olvasmányokkal és szótárral. II. mondattani részszel bőv. kiadás. (Bpest.) 2 ft.

Combis J. de. Compendium totius Theologiae Veritatis VII. libris digestum accurateque cum veteribus et approbatis exemplaribus collatum.

Denuo edidit Fr. Ephrem. (Freiburg) 2 ft 40 kr.

Crenville C. E. Murray. A jelenkori oroszok. Angolból ford. Csurgó Gy. (Bpest.) 1 ft. 40 kr.

Fésüs György. A m. közigazgatási jog kézikönyve. 2. átdolgoz. kiadás. (Bpest.) 4 ft.

**Horvát János.* „A szentírás és a tiszta ész.“

Egyházi beszédek az év minden vasárnapjára.

I. évfolyam. I. könyv. Irta Horvát János áldozópap. A szerző művét Steiner Richard budapest-vizvárosi lelkésznek ajánlotta. Ára?

Hunfalvy Pál. A Székelyek. Felelet a székelyek scythahun eredetűségére. (Bpest.) 50 kr.

**Jagicza Lajos.* „Hitelemző beszédek“ Zollner Ev.

János után szabadon átdolgozta Jagicza Lajos ravazdi Sz. Benedek r. lelkész ur. II. évfolyam 3 füzet (11—26 iv). Kiadta Buzárovits

Gusztáv Esztergomban. A harmadik évfolyamra 1 ft 25 krral lehet előfizetni, mely összeg június végeig küldendő Esztergomba. Az eddig

megjelent I. és II. évfolyamból teljes példányok még kaphatók, ára egy-egy folyamnak 2 ft.

Jakab Elek. Kazinczy Gábor irodalmi hatásáról. (Bpest.) 30 kr.

**Dr. Kanyarszky György.* Isten és a világ szel-

leme. Pünkösdyvasárnap i szentbeszéd. Elmondott szerző által Budapesten a belvárosi templomban 1880. Budapest. 24 lap. Külön lenyomat a Kath. Hitszónok IV. kötetéből.

**Kegeyletes „Isten hozott“* ő cs. kir. Fenségekhez,

József főherceg, Klotild főhercegnő és fenséges gyermekeikhez, midőn legkegyelmesebb látogatással boldogíták Pannonhalmát, hol ő cs. kir. fönsege Mária főhercegnő először járult sz. áldozáshoz 1880.

Könyvészet. Magyar. 1860-tól 1875-ig. Jegyzéke

az 1860—1875. években megjelent magyar könyvek- és folyóiratoknak. Összeállította s tudom. szakmutatóval ellátta Petrik G. 1 füzet (Bpest.) 1 ft 20 kr.

Magyar könyvszemle. Közreboocsátja a m. nemzeti múzeum könyvtára. V. évfolyam. 1880.

január—február. (Bpest.) Egész évre 3 ft.

Munkálatok czimű mű, melyet a budapesti növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolája

adott ki. XXXXIII. évfolyam. Az egyházirodalmi iskola emüvet Pauer János székesfehérvári

püspök ur ő mltságának, mint a hazai irodalom lelkes pártfogójának ajánlotta. A mű nagy

S-adrét 467 oldalra terjed. Ára?

**Nemeskey Andor.* Buesukkal járó imák és aj-

tatosságok gyűjteménye. A legújabb olasz kiadás után magyaritá N. A. a nagyváradi pap-

nevelde lelki igazgatója. Bpest. 1880. k. 8. r. 422. lap. Ára 1 ft. 80 kr. Bővebben fogjuk ismertetni.

Szarvas Gábor. A magyar nyelv szótára készi-

tették Czuczor G. és Fogarasi J. (Bpest.) 60 kr.

Történelmi tár. Évnegyedes folyóirat. Kiadja a

m. történ. társulat. 1880. évf. 2 füzet. (Bpest.) 1 ft 30 kr.

TARTALOM :

A kath. kiadványok elárúsítása érde-
kében.
Szemle. Tokody Ödön. A magyar-

országi római és görög katholi-
kus papság egyetemes névtára
1880-ra.

Pór A. Aeneas Sylvius II. Pius pápa.
Irodalmi vegyesek.
Könyvészet.

A megrendelések teljesítésére ajánlja magát **Szolcsányi Gyula**, könyvkereskedő Egerben.

Nyomatott az érseki lyc. könyvnyomdában, Egerben, 1880.